

politiske herredømme.

Anden afdeling giver en interessant oversigt over de afrikanske lande eller »stater«, som er inddelt i syv hoveddele, Nord-Afrika, Vest-Afrika, Central-Afrika, Nordlige-Østafrika, Centrale-Østafrika, Syd-Afrika og Afrika i det Indiske Ocean. Kortene over disse områder er i målestok mellem 1 : 20 mill. og 1 : 7,5 mill. og hovedindholdet er angivelsen af erhvervsområder, trafiklinier, malmfelter samt en skitse-mæssig fremstilling af de naturgeografiske hovedtræk. Men dernæst følger en bearbejdelse af hvert enkelt land eller »stat«, som afbildes i to kort, et højdekort med provinser, byer, trafikveje, søer, sumpe og floder, samt et andet kort med angivelse af byernes erhvervs-mæssige karakter, kunstvandede områder, malm- og olieforekomster, raffinaderier, skovarealer, udbredelser af vigtige kulturplanter, industriområder, fiskeri, trafiklinier og havne med angivelse af særlig vigtige varetransporter.

Tekstafsnittene er i begge afdelinger meget koncentreret og rummer en del oplysninger både om den ældre udvikling og om den nuværende situation. I anden afdeling gives desuden en redegørelse for den moderne udvikling af den politiske og erhvervs-mæssige stilling, men det må bemærkes, at de allersidste led i dette system undertiden ikke er kommet med. Dette gælder i nogle tilfælde også de sidste års omlægninger af politisk og erhvervs-mæssig art.

I tiden omkring afslutningen af anden verdenskrig var der ca. 5 relativt frie lande, men nu er der kun nogle få kolonier tilbage, navnlig resterne af tidligere spanske og portugisiske områder. Denne ændring har imidlertid ikke standset den fremmede indflydelse, men dens karakter er blevet anderledes. Det drejer sig om handel med råstoffer, den foreløbige behandling af disse, visse varer af høj værdi, trafik-anlæg og militær udrustning. I denne udvikling deltager de europæiske lande og U.S.A., men tillige Sovjetunionen, Østasien og Sydamerika — samt den arabiske verden.

Modsætningen mellem de enkelte afrikanske stater og de ude fra kommende impulser kan medføre en uro både i politisk henseende og i den lokale, folkelige udvikling. Også de indre, lokale stridigheder mellem de meget forskellige folkegrupper kan blive farlige. En del af de synspunkter, som forelægges i dette

»Atlas of Africa«, er allerede nu lidt forældede. Men sådan måtte det gå.

Man kan kun håbe, at det ikke er første akt af det »Store Afrikanske Drama«.

Niels Nielsen

D. Fliedner: Der Aufbau der vorspanischen Siedlungs- und Wirtschaftslandschaft im Kulturraum der Pueblo-Indianer.

Arbeiten aus dem Geographischen Institut der Universität des Saarlandes. Bd. 19 Saarbrücken 1974. 63 s., 25 fotos, 4 kort, 2 plancher.

Denne afhandling, der ligger i det interessante overgangsområde mellem geografi, etnografi og arkæologi, følger sig smukt i rækken af arbejder over de indianske højkulturer i deres oprindelige udformning. Det yderst grundige arbejde beskæftiger sig med denne agerbrugskulturs nordligste region, hvor den har eksisteret på irrigerede områder i en busk-steppe-region, hvor der imellem puebloerne trivedes en lavtstående samlerkultur.

Fra historiske kilder og arkiver samt fra egne udgravninger er hentet og bearbejdet et rigt materiale til belysning af pueblo-indianernes erhvervsliv og samfundsforhold. I afhandlingens kapitler belyses først forholdene i nutiden ved Pueblo Jemez, dernæst det af Jemez-induanerne tidligere udnyttede område, deres huse, dyrkede land, vejnet m.v., og endelig de slutninger, man kan drage af materialet angående deres produktionsforhold, befolkningstæthed (her anslået til 75-100 indbyggere pr. km² på udnyttet land), socialstruktur, forsvarsorganisation m.v. Afhandlingen ledsages af en meget omfattende litteraturfortegnelse.

Aage Aagesen

J.G. Lockwood: World Climatology. An environmental approach. Edward Arnold Ltd. London 1974. 330 s., talr. fig. og fotos. 19,5 × 25 cm. Pund 8,50.

Opbygningsmæssigt adskiller Lockwood: Climatology sig ikke væsentligt fra en række andre klimatologiske grundbøger der er udkommet indenfor de senere år. Bogens 2 første kapitler omhandler således processer og cirkulation i atmosfæren, medens der i de resterende 9 kapitler foretages en gennemgang af klimaet indenfor de enkelte klimatiske regioner. I modsætning hertil er fremstillingsformen behageligt original, hoved-

vægten er lagt på betragtning af de klimatiske elementer ud fra balancesammenhæng, især i form af energi- og vand-balanceligninger. Der opnås herved en rationel sammenkobling af de enkelte elementer og samtidig bidrages til forståelse af de indbyrdes størrelsesforhold. Ved energibetragtningerne, inspireret af den russiske klimatolog Budyko, er også strålingsbalancen udførligt behandlet. Da bogen ikke er baseret på videregående matematik, optræder der en del ikke-udledte formler, specielt i forbindelse med den atmosfæriske cirkulation. Udledningerne savnes dog sjældent, idet det gennemgående er lykkedes forfatteren at skitsere den nødvendige baggrund, oftest støttet af nogle af de mange udmærkede illustrationer.

Et af de få steder, hvor bogen kan ønskes forbedret med tanke på fremtidige udgaver, er i retning af en konsekvent anvendelse af SI-enheder; ellers kan det sammenfattende anføres at World Climatology er en inspirerende lærebog i klimatologi velegnet til videregående undervisning, og at den som sådan i dag anvendes ved Københavns Universitet, Geografisk Institut.

Henrik Søgaard

I.D. Ives & R.G. Barry (eds.): Arctic and Alpine Environment.

Methuen & Co. London 1974. 999 s., 47 pl. talr. fig. og kortskitser. 19 × 25 cm. Pund 35,00.

Bogen er et mammutværk, med talrige diagrammer og vel illustreret. Den er dediceret professor Carl Troll, geograf og botaniker, den nu afdøde tidligere præsident for IGU som »the old man of high mountains«. Det må formodes, at den initiativrige leder af »Institute of Arctic and Alpine Research« Jack Ives har været en drivende kraft i dette værk, og et lykkeligt samarbejde med Roger Barry har resulteret i en værdifuld håndbog bygget op over 35 artikler og med meget fyldige litteraturhenvisninger. Aspekterne er meget vidtspændende fra glaciologi og geofysik over biologi, jordbund og økologi til den indfødte befolknings udnyttelse af disse områder.

Pladsen tillader ikke en detaljeret gennemgang af de enkelte artikler, og det kan også efter anmelderens opfattelse diskuteres, om der er så nær sammenhæng mellem arktisk forskning og højbjergsforskning, at man sammenfatter dem i én